

Impressieverslag follow-up CoP afbouw nazorg – 4 oktober 2019

Ondanks de regenachtige vrijdagochtend waren bijna 50 man bijeengekomen in de Villa Jongerius in Utrecht om de follow-up bijeenkomst bij te wonen van de CoP afbouw nazorg. De bijeenkomst volgde op de kick-off van de impuls voor afbouw in Dordrecht op 12 april dit jaar. Daar waar de bijeenkomst in Dordrecht voornamelijk in het teken stond van bewustwording van het thema, was deze bijeenkomst meer gericht op de vervolgstappen en hoe we elkaar kunnen bewegen om in actie te komen en daadwerkelijk de afbouw van de nazorgopgave in Nederland een impuls te geven. De bijeenkomst had als doel om nader invulling te geven aan het vormen van een actieve gemeenschap die elkaar helpt.

Afbouw nazorg

Geert Roovers neemt ons nog een keer terug naar artikel 9 van het convenant bodem en ondergrond dat stelt dat bevoegde gezagen onder de Wet bodembescherming de mogelijkheden dienen te onderzoeken om nazorgmaatregelen die plaatsvinden op gesaneerde locaties met restverontreiniging, op een milieuhygiënische wijze, al dan niet met extra inzet, te beëindigen of te verlagen. Er zijn veel locaties in Nederland, waar actieve nazorg wordt gepleegd. Naast een enorme kostenpost, houdt het ook een bepaalde verontreiniging in de ondergrond in stand. Dit leidt tot beperkingen in de ontwikkelingen van de betreffende locaties, iets wat met nieuwe

technieken, andere zienswijzen en creatieve ruimtelijke ontwikkelingen in veel gevallen kan worden beperkt.

Opvallend gegeven is dat de zaal voornamelijk werd bezet door adviesorganisaties, terwijl lokale overheden mager waren vertegenwoordigd. Dit roept vragen op of iedereen de problematiek rondom IBC locaties even hoog op de radar heeft staan en of er wel voldoende capaciteit is bij deze organisaties. Op de vraag of er iemand van de aanwezigen in Utrecht er wakker van ligt steek niemand zijn hand op. Momenteel speelt er een hoop andere zaken bij gemeenten, denk aan de implementatie van de Omgevingswet of het opstellen van een regionale energiestrategie.

Dat is toch opmerkelijk , omdat al deze ontwikkelingen ook kunnen worden gecombineerd met de afbouw van IBC locaties, zo geven meerdere sprekers in de middagsessie ook aan. Ook kan het zijn dat overheden is het moeilijk vinden om het afbouwvraagstuk te concretiseren. Daarom bevorderen we nogmaals om vooral het gesprek met elkaar aan te gaan. Het gepresenteerde vouchersysteem kan hier een bijdrage aan leveren.

Visie van het Ministerie

Na de introductie en de korte terugblik naar de kick-off in Dordrecht, nam Auke Oostra van het Ministerie van Infrastructuur en Water het woord. Auke gaf een kijkje in de visie en ambities van het Rijk ten aanzien van de afbouwopgave. Auke heeft de sheet met de titel: 'ambities', bewust leeg gelaten op de woorden: 'tekst toevoegen' na. Auke wil daarmee zeggen dat oplossingen voor dit vraagstuk niet van bovenaf moeten komen, maar vanuit de regio. Er is altijd wel een vorm van nazorg noodzakelijk, en er liggen zeker kansen om nazorg aanzienlijk af te bouwen. Hierin ligt een duidelijke verantwoordelijkheid voor

decentrale overheden. Zij moeten initiatief nemen en laten zien wat ze willen. 'Het Rijk is ouder af', zoals Auke verwoord. 'We kunnen niet constant blijven aankloppen bij het Rijk voor oplossingen zonder zelf eens goed na te denken. Bovendien vergen veel opgaven lokale oplossing. Met de komst van de Omgevingswet ziet hij momentum om doormiddel van ruimtelijke afwegingen en integrale aanpak van bepaalde locaties afbouw van nazorg nieuw leven in te bouwen.

Ondanks de decentrale taken ten aanzien van afbouw nazorg, ziet Auke wel in dat het Rijk haar verantwoordelijkheid moet nemen bij complexe gevallen. Er dient dan gezamenlijk te worden gekeken naar oplossingen. Wellicht kan financiering worden vrijgemaakt voor gericht onderzoek aan de hand van een bepaalde casus. Auke uit echter wel zijn zorgen. Zoals de CoP nu redelijk actief is, voorziet hij mogelijk een verval naar de toekomst. Hoe is het met de kennis van het werkveld over vijf, tien of zelfs twintig jaar? Als community moeten we er daarom gezamenlijk voor zorgen dat we de nazorglocaties op orde hebben en houden. Wellicht is het handig om nu al geld te reserveren om adequaat milieuhygiënisch beleid te kunnen opstellen.

Iedereen is het met laatste wel eens, op één iemand na. Hij geeft aan dat een eeuwigdurende nazorg locatie niet valt te ramen en daarom uit de pot 'algemene middelen' moet komen.

Op de vraag hoe Auke zelf staat tegenover afbouw van nazorg, antwoordt hij met een medische metafoor. Na een operatie blijf je ook de patiënt volgen. Waar kunnen we de situatie verbeteren? Zo dient er ook naar nazorg locaties te worden gekeken. Blijf alert om nazorg af te bouwen en uiteindelijk de patiënt van nazorg te ontslaan. Hij sluit af door probleemhebbers aan te moedigen om mensen te zoeken die iets willen ontwikkelen en samen te werken aan oplossingen. Uiteindelijk is er een unieke mix van kennis, kwaliteiten, lef en ondernemerschap nodig om deze opgave te doen slagen.

Intervisie

Na de visie van Auke, ging de groep uiteen om, doormiddel van intervisie, oplossingsmogelijkheden te zoeken en advies te geven op vijf individuele vraagstukken:

1. Is er maatschappelijk voordeel te behalen door afbouw?
2. Hoe betrek je en ga je om met de omgeving in relatie tot nazorg?

3. Bij de invoering van de Omgevingswet krijgen gemeenten circa 4.000 stortlocaties. Hoe moeten zijn hiermee omgaan?
4. Hoe betrekken we naast overheden ook de bedrijven bij de afbouw opgave?
5. Waarom zijn zo weinig overheden aanwezig, is de urgentie er niet?

De intervisieronde gaf interessante denkrichtingen. Zo werd op de eerste vraag geadviseerd om eerst alle betrokken partijen te inventariseren en bij maatschappelijke opgaven aan te haken. Daar ligt momentum en urgentie. Ook werd gesteld dat nazorgkosten mogen stijgen, indien uiteindelijk aan meer belangen tegemoet wordt gekomen. Op de vraag hoe om te gaan met stortlocaties kwam het advies om de Omgevingswet vooral als kans te zien. Probeer de storten te clusteren (geografisch en type) en gezamenlijk aan te pakken. Zoek naar investeerders voor herontwikkeling en kijk daarbij niet naar één oplossing, maar combineer mogelijkheden en leg de nadruk op rendabele businesscases.

Bij het vraagstuk hoe bedrijven te betrekken in de nazorgopgave luidde het advies om vooral de rol van adviseur goed tegen het licht te houden. Is de adviseur hier namens en in het belang van de opdrachtgever? Of meer in

belang van zijn werkgever en zoekt hij naar nieuwe acquisities? In het belang van afbouw nazorg en de probleemhebbende opdrachtgever zou het doel zijn om om te zoeken naar structurele oplossingen.

Op de laatste vraag aangaande de urgentie bij de overheden wordt geadviseerd om ze gericht te benaderen. Het convenant is weliswaar ondertekend door de VNG, maar dat wil niet zeggen dat de individuele gemeenten er dan meteen achter staan. Door ze op individuele basis mee te nemen in de problematiek is wellicht meer interesse en bereidheid te vinden bij gemeenten om aan de slag te gaan. Maak daarbij ook het probleem duidelijk voor de gemeente en weet wie je moet aanspreken.

Inventariseer eerst alle betrokken partijen en bepaal of de status van een locatie verandert. Haak aan bij maatschappelijke opgaven, want daar ligt momentum en urgentie. Nazorgkosten mogen wellicht stijgen als er meer winst op andere vlakken te behalen is.

De intervisie werd als nuttig en leerzaam ervaren. Intervisie geeft input voor een dilemma. Ons advies is daarom ook om de intervisie vooral ook in de eigen vertrouwde werkomgeving te hanteren. Probeer je hierbij dan ook kwetsbaar op te stellen, zo bereik je meer.

Voucher (impuls voor start afbouw)

Ron Nap brengt het [vouchersysteem](#) onder de aandacht. Door gebruik te maken van een gratis voucher kunnen probleemhouders kennis inkopen en de eerste stap zetten naar het succesvol afbouwen van nazorg. De vouchers hebben als doel om ondersteuning te bieden en een impuls te geven aan de afbouw. Het is op een laagdrempelige manier ontwikkeld dat iedere probleemhouder er gebruik van kan maken. De enige voorwaarde is dat het probleem wordt omschreven en na afloop terugkoppeling binnen de community

plaatsvindt, zodat men van elkaar leert en elkaar inspireert om zelf aan de slag te gaan.

Afbouw in de praktijk

In de middag ging de groep opnieuw uiteen om interessante sessies bij te wonen. De groep kreeg de gelegenheid om, naar eigen interesse, twee keer een presentatie bij te wonen. Gert Leurink ging in gesprek over de wijze waarop hij afbouw heeft kunnen initiëren. Hij nam ons daarbij mee in de problematiek bij het Griftpark in Utrecht. Jürgen van der Heijden sprak over meervoudig investeren. Door problemen niet vanuit één enkele partij aan te vliegen, maar door meerdere stakeholders te betrekken en functies 'te stapelen' is een krachtiger businesscase te bedenken die ook op veel duurzamere wijze kan worden ingezet. Johan Apperloo ging in het verlengde van Jürgen in op mutual gains in gebiedsontwikkeling. Door de taart als het ware groter te maken kunnen meerdere mensen op een bevredigende manier worden geholpen. Tenslotte namen Henri Schouten en Jessica Thomas ons mee in Expertise Loket Afbouw en afkoop van Nazorg (ELAN). Hier werd onder meer stilgestaan bij het mechanisme van afkoop van nazorg locaties.

Afsluiting

In het laatste deel van de dag gingen de deelnemers in vier regiogroepen uiteen: west, zuid, midden en noord-oost. De groepen bespraken hoe zij elkaar in de regio kunnen helpen en wat daarvoor nodig is. Op basis van deze gesprekken zijn een aantal nieuwe initiatieven ontstaan om in de regio bijeen te komen. De regio Oost neemt als eerste het initiatief om een regiobijeenkomst te organiseren rondom afbouw nazorg. Volg de community en de activiteiten op de website van de community of practice <https://www.cop-ibc.nl>